

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

6 de adoptione & arrogatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

perere quoque filii dicuntur. Sic Israelitæ peculiari Dei populus, filii Dei dicti, *Deuter. c. 1. 4. Esai. 1. Hierem. 31.* Ab honore, & senioribus obseruandi, ut patres, *1. Timoth. 5.* & a senioribus iuniores erudiendi, ut filii. Sic in *Genesi. c. 6.* filii Dei dicuntur illi qui inuocabant Dominum, & honorem & obsequium cultus diuini offerebant. Sic amplectentibus fidem Domini nostri Iesu Christi dedit Deus potestatem filios Dei fieri, qui non ex sanguinibus, nec ex voluntate carnis, nec ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt, *D. Ioan. euangel. c. 1.* Adoptioque hæc filiorum Dei, *ad Roman. c. 8. & 9. & ad Galat. 4. ad Ephes. 1. 1. D. Ioannes epist. c. 3.* Et ratione potestatis quæ in liberis est, filius interdum dicitur, id quod in alterius iure & potestate est indubie, ut *Filii mortis esis vos. 1. Reg. c. 2. 6.* id est, ad dicti mortis, vel ea digni. Ratione nutritionis, alumni filii, & quod nutrit pater vel mater: ut filii maris dicti ab Osea *cap. 11.* pisces. Ratione generationis, quia Deus & Dominus noster Iesus Christus per proprium sanguinem lauit nos a peccatis nostris, & eius applicatione per sacramentum lauacri Baptismi renouamur, *D. Ioan. Euangel. c. 3. D. Pau. ad Tit. 3. D. Petri 1. in nouum hominem, ad Ephes. 1. & 4. ad Colos. 3.* exuentes veterem: dicimur etiam filii Dei, si dem eius amplexi, & omnes fideles fratres in eodem patre Domino nostro Iesu Christo, renati ex aqua & spiritu sancto. Quo fit, ut illi quos ex sacro baptisinate suscipimus, quibus iustitiam sumus parentes, filii dicantur, & vulgo optime filio, vel iustitiam filii, cum enim ministerium illis hac in parte præbemus salutis & regenerationis, paterni nominis etiam efficiuntur participes, & nascitur cognatio spiritualis, *c. 1. de cogn. spirit. lib. 4. sec. Decreta. c. 3. & 10. tit. lib. 4. Decret. tit. 11.* Similiter & per sacramentum confirmationis, *c. 1. de confirmatione, eod. in 6. c. 1. 3. q. 1.* si quidem a primo pabulo sacri falis vsque ad confirmationem contrahitur, ut dicunt summi Pontifices, compaternitas, *Suidas in verbo innot.* Suidas adoptionem Christianam dicit, *ad Iulian. c. fin. & can. omnes. 30. q. 1.* quando ex sacris fontibus suscipitur. Pari modo filius filiaue spiritualis dicitur is eave, quem quamve quis ex omolegesi vel sacramento penitentia sibi coniunxit.

De Adoptione & arrogatione. Cap. 6.

Lib. 1. Institutio, tit. 11. Lib. 1. P. tit. 7. Lib. 8. C. tit. 48.

- 1 Adoptio quid.
- 2 Filii sunt adoptione, non fratres, aut alii proximi.
- 3 Filii adoptati, prælati naturalibus.
- 4 Filiorum legitimorum seu adoptiuorum rationes, cur recepti. Filios cur relinquere nostra interest.
- 5 Adoptio duplex, Adoptio & Arrogatio, & quid commune habeant.
- 6 Adoptare mulieres sine gratia nequeunt.
- 7 Adoptare nequeunt, nisi qui generare possunt, & qui prohibeantur.
- 8 Adoptiui non sunt temporarii, sed perpetui.
- 9 Sexagenarius num adoptio liceat, & quare vetita.
- 10 Arrogatio quomodo fit. Arrogatio facta auctoritate principis, & rogatione populi, unde arrogatio dicta.
- 11 Arrogandi per populum forma.
- 12 Arrogandi causus collegium pontificum dispiciet, et.
- 13 Adoptio fiebat apud magistratum, penes quem esset legis actio.
- 14 Adoptio olim fiebat emancipationibus & manumissionibus præcedentibus, hodie minime.
- 15 Arrogatio impuberis, curatoris eius assensum desiderat.
- 16 Adoptio quadruplici modo fiebat per principem, per legem curiam, per prætorem seu magistratum, per testamentum.
- 17 Adoptare adoptariue qui possunt.
- 18 Adoptatorum Cesarum exempla.
- 19 Adoptare non potest, qui liberis propriis & naturales habet. Propterea aliter quare.
- 20 Adoptare minorem suum tutor vel curator non potest.
- 21 Adoptantur & filia apud Hebræos.
- 22 Arrogari nec arrogare potest femina, adoptari tamen: non autem adoptare potest iure Romano: aliter apud alios.
- 23 Adoptari vnus tantum potest, & qui adoptari possunt.
- 24 Adoptati presentia exiguntur, & quando voluntas.
- 25 Arrogatio & adoptio transferunt in potestatem adoptantis adoptatum & suos.
- 26 Ex inuoluntate quem dixere Græci.
- 27 Adoptatis alia indebantur nomina retentis vel parumper illis immutatis.
- 28 Perdicium sagacitas in dignoscendis maribus.

- 28 Adoptandi inter Longobardos ritus.
 - 29 Adoptio in Francia olim, & apud Hebræos & Græcos usurpata.
 - 30 Adoptati nunc in Gallia non succedunt, ut filii.
- Adoptiui, & alumni quomodo differant.

Actus legitimus adoptio dicitur, *l. actus legitimus, de regu. iur. l. 1.* per quam in alienam familiam, ut ait Modestinus, *l. 1. de adopt. lib. 1. P. tit. 7.* & Gellius, *lib. 5. cap. 19.* inque liberorum locum extranei sumuntur, idque, ut Theophilus testatur, *Theophil. libro primo, instit. de adopt. in solatium eorum qui liberes non habent.* ¶ Finguntur enim liberi tantum adoptione, non autem fratres, vel alterius proximitatis cognatio, testibus Diocletiano & Maximiano, *l. nec apud. de hered. instit. lib. 6. C. tit. 24.* Sic D. Ambrosius, *ad Silinium, Aut natura filios suscipimus, aut electione: in natura, casus est, in electione iudicium. Magisque sine consensu patris in adoptandis offendimus, quam in genitalibus filijs: quia genitalis filius esse, ad naturam refertur: in adoptione de decore esse non nisi errori adscribimus.* ¶ Et forsitan ea ratione quod præstantes tantum in filios adoptantur, adoptiuos præferendos esse naturalibus Hadrianus Cæsar per suam habuit, *Dio vel Xiphilini in Adria. atque Plinius iunior in Paneg. Traiana.* Sic Theodotus rex Getthorum adoptans in filium regem Herulorum, inter cetera *lib. 4. epistol. Cassiod. varia. epist. 2.* scribit per arma posse fieri filium, grande inter gentes constat esse præconium: quia non est dignus adoptari, nisi qui fortissimus meretur agnosci: ignaui autem esse nesciunt quos iudicia pepererunt: ii enim gratiam non de natura, sed de solis meritis habent, quando animi vinculo obligantur extranei. Horum legitimorum tantum liberorum intuitu, & quando de naturalibus & legitimis ex matrimonio iusto conceptis agitur, qui ex matrimonio sunt, dicuntur naturales: illi legitimi adoptiuus, *l. de legi. agn. success. l. fin. de his qui sunt sui vel alien. iur. §. minus, de hered. qua ab int. deser. l. adoptiuus §. de in ius voc. in P. l. si pater, 20. & l. non potest, 31. de adopt. in P. cum similib.*

¶ Adoptio duplex, & eadem, quibus habere intererit liberos naturales infans, in quorum locum ii cooptantur: nempe ut habeamus successores certos, qui ideo nos obteruent & curam nostri habeant, ceterorumque infidias auertant, utque nomen familiae posteris superesset. Sic & Isocrates in fine æginetici sermonis, *Orat. 17.* dignum est, inquit, legi succurrere, quia nobis filios adoptare licet, ac de nostris consultare rebus, reputantes apud nos, quod desertis nominibus, puerorum loco sit lex huiusmodi: propter hanc enim agnati, ac nullo se sanguinis gradu respicientes, magis inter se mutuo curantur.

¶ Adoptio duplex, adoptio simpliciter, & arrogatio: adoptantur filii familiae, arrogantur qui sui iuris sunt, *Modestini. l. 1. de adopt. in P. §. 1. eod. ap. Iulianum.* Hoc utriusque commune, ut in potestatem eorum, a quibus adoptantur vel arrogantur, & in familiam transferant, *§. 1. de adopt. fiantque sui: nisi hodie dentur in adoptionem extraneo ex constitutione Iustiniani, §. sed hodie de adopt. l. cum in adoptiuus. 10. eod. C. & in locum liberorum, quos suscipere possent, veniant.*

¶ Primum tamen, nempe potestatis causa, prohibet, ne mulieres adoptare possent iure communi, *§. femina. de adopt. apud Iustinian. l. 5. C. eod. l. nam & si femina, 21. eod. in P. l. si suspecta, 29. §. nec absens. de inoffic. testam. nisi ex gratia principis: quia in potestate liberos non haberent, §. ceteri, de hered. qual. & diff. apud Iustinian. d. §. femina. & l. 4. §. ad testamenta, de bon. poss. cont. tab. nec suos, Causus l. nullus, 13. de suis & leg. hered. P.*

¶ Alterum tamen vero verat, ne & viri quoque, quibus impossibile per rerum naturam ducitur suscipere liberos, adoptare possint, neve ad tempus fiat adoptio, ne filius sit temporalis, *Paul. l. si tibi filium, 3. 4. de adoptio. P. Naturam enim adoptio imitatur, §. minores. eod. l. si pater familias, 15. §. fin. & l. adoptiuorum, 16. eod. P. Quamobrem minor maiorem, vel æqualem sibi ætate non adoptat, §. minorem, de adopt. l. arrogato patre, 40. §. non tantum, eod. pro monstro enim, & impossibile est id natura. Pari modo qui vitio incurabili, seu morbo detinentur, ut sanari non contingat, quo in hibeatur vxorem ducere & generare, nec adoptare quoque possunt, veluti castrati: qui autem generare quidem morbo non possunt, verum contingit aliquando eo morbo liberari, & saltem potentia habiles ad generationem esse possunt, ut & steriles & spadones, si idem & permittitur adoptio, *l. 2. §. illud. eod. P. l. arrogatio, §. fin. eod. §. sed & illud, eod. l. si ferua. §. si spadoni, de iur. dot. in P. Et qui vxores non habent, habere tamen possunt, si velint, *Paul. l. & qui vxores, 30. de adopt. in P.***

8 ¶ Sic ¶ de sexagenariis placuit, quorum ætas ad liberos procreandos lege Papia, vt antea diximus, in rationibus nuptia. inutilis habebatur. *l. penultim. Cod. de nupt.* Er Aristoteles, *libr. 7. Politico. capit. 16.* post quinquagesimum quintum aut circiter annum derelinquere debere dixit in aperto procreandi studio, ac de cetero vel sanitate vel alterius huiusmodi causa concubitu facere videri. Sexagenariis itaque adoptandi liberos erat facultas: qui autem intra ætatem eam essent, non vtique adoptare licebat, sed illis inbebatur potius liberorum procreationi vacare, nisi forsitan mores vel valetudo prohiberet, vt ait Vlpia. *l. si pater familias, §. 5. in arrogationibus, de adoptio. in P. l. nec ei, §. 3. eod.* Sic Cicero pro domo sua. *Quod est, paterfamilias, in adoptionis? nempe, vt is adoptet, qui neque procreare iam liberos possit, & quum potuerit, sit expertus.* ¶ Arrogatio, id est, adoptio eorum qui sui iuris sunt, auctoritate tantum principali interueniente, iure ciuili fit, scilicet rescripto principis. *l. 2. §. l. arrogationes, §. eo. C. Caius l. 2. eod. P. §. adoptio, §. cum autem impubes, eod. tit. apud Iustin.* cum causæ inquisitione, num honesta ea vel turpis adoptandi occasio, *d. §. cum autem, l. nec ei, §. eorum, de adoptio. in P. l. 2. eod. C. eod. Gell. lib. 5. cap. 29.* et si de impubere arrogando agatur, adhibita sufficienti cautione, *Marc. l. non enim, §. 18. §. l. hac autem cautio, 20. l. his verbis, 19. de adoptio. d. §. cum autem.* de bonis restituendis, si impubes moretetur, iis quibus obuentura essent, si arrogatus non fuisset: vel eadem ipsi si eum emanciparet, item de non exheredando, *d. §. cum autem impubes, §. d. l. 2. C. eodem.* ¶ Et ¶ factam arrogationem per populum Gellius testatur, *libr. 5. c. 19.* & ideo arrogationem, quod per populi rogationem fieret, dictam, per hæc verba, *Velut, inbeatis, uti L. Valerius, L. Titio tam iure legeque filius fiet, quam si ex eo patre, matreque familias eius natus esset: utique ei vitæ necisque in eum potestas fiet: uti pariendo filio est: hoc ita, ut dixi, ita vos Quiritis rogo.*

11 ¶ Fiebat ¶ autem leg. Curia in comitiis arbitris pontificibus: collegium namque pontificum causas arrogandi dispiciebat, & approbabat, vel reprobabat, vt ex Cornelio Tacito *libr. 17.* apparet, dum de Galba adoptare volente Pisonem agit, & ex Cicerone pro domo sua, constat. Monebatur autem populus per trinundinum; de quibus futura essent comitia, vt innuit Cicero, contra Rullum, videndus Gracchus, *lib. 3. de comitiis Romano. capit. 1.* Scribit tamen Cornelius Tacitus, *libr. 17. anna.* quem alii dicunt primum historia Galbam, arrogasse Pisonem Licianum, in castris apud frequentem militum concionem, Imperatoria breuitate more diu Augusti & exemplo militari, quo vir virum legeret, ac si diceret talem se filium deligere, qui in periculis secum fortis obfisteret. Mos enim erat militum, cum pericula & discrimen vitæ pugnantibus subirent, singulos sibi notos milites legere, quos antea ex præclaris facinoribus satis perspectos putarent, vt est apud Livium *lib. 9.* ¶ Adoptio ¶ autem fiebat apud magistratum, penes quem esset legis actio, *l. 2. §. 4. de adoptio. in P. l. 1. C. eod. §. proxim. citat.*

13 *surib.* ¶ Adoptio ¶ præbatur more antiquo emancipationes tres, & duæ manumissiones, quæ postmodum sublatae sunt, & statutum sufficere pro adoptionis solemnitate adire competentem iudicem, & ex voluntate patris naturalis dantis in adoptionem, & accipientis, & adoptari fieri, *Iustina. in l. fin. C. eod. l. in adoptionibus, §. eod. P.* non autem agnatorum adoptati assensus exigitur, *Celsus l. cum adoptio, 7. de adoptio.* ¶ Si ¶ tamen in pubes vel minor in arrogationem le det, certe curatoris auctoritatem exigi, et si antea contractio iure feruaretur, placuit, *l. fin. de aucto. præst. C. Modest. l. quod nec curatoris, §. de adoptio. in P. §. 2. quib. mod. tut. finit.*

15 ¶ Ceterum ¶ & anguror, alio quoque modo apud Romanos factam fuisse adoptionem, quam per legem curiam, per præterrem, & magistratum: nempe per testamentum, si tamen verum sit, quod scribit Suetonius in Tyberio, *cap. 6.* fuisse testamento adoptatum a M. Gallio Senatorem. ¶ Adoptari ¶ possunt & adoptare, quibus specialiter non prohibetur, lege vel natura, *l. etiam et eius, 10. l. adoptio, 16. de adoptio. filii nepotes, extranei, Paul. l. cum nepos, 6. §. l. si quis filium, in Vlpianus l. qui liberatus, 12. eod. P. §. §. tam filium, eod. apud Iustina. & in locum filiotum, & in locum nepotum, Paul. l. adoptare, 37. §. Pompon. l. adoptiones, 43. Procul. l. si quis, de adoptio. Vlpian. l. si arrogator, 22. in fin. eod. titul. etiam si filios qui adoptat non habeat, *l. adoptare, 37. eo. §. licet, eod.**

17 ¶ Coccius ¶ Nerua Cæsar M. Vlpium Traianum adoptauit extraneum a se, moxque in curia Cæsa rem designauit, vt ait Xiphilinus ex Dione in Cocchio Nerua. S. e. Adrianus adoptatus a Traiano, Xiphilinus in Traiano, & E. ius Spart. in eodem. post mortem Nerua: Et Adrianus successorem sibi delegit Antoninum:

sed cum illi nulla virilis stirps fieret, Commodi filium adoptauit, adiun. Cto etiam M. Annio Vero, qui ante Catilius dicebatur, Xiphilinus Adrian. & Spart. in Vero. Denumque mortuo Vero Cæsarate, rursus adoptauit Adrianus Annium Antoninum, qui postea Pius dictus est, eadem lege, vt idem sibi duos adoptaret Annium Verum, & M. Antonium, teste Spartiano & Capitolino, Spart. in Adriano, & Iul. Capit. in Antoni. Pio. Iulius Cæsar adoptauit Octavianum ex Actia nepotem, cum liberos non haberet, eumque heredem imperii & fortunatum instituit, vt scribit Dio Cass. 44. & 45. histor.

¶ Qui ¶ liberos habet naturales & legitimos, non potest adoptare, *Vlpian. l. nec ei, §. 17. §. præterea, de adoptio. in P. l. 3. C. eod.* ne quis contentis suis alienos, vt curruca auis, educet: cum liberorum solatium hoc iure tantum ciuili resarciatur. Et si apud Vt opientes alia causa adoptandi sit: nam apud illos, qui aliam artem, quam paternam addiscere vellet, dabatur in adoptionem illius familie, qui artem illam appetitam exerceat, vt Thomas Morus, *lib. 2. Vt opia.* ¶ Vetus ¶ tutori & curatori adoptare suum minorem, 19. annis, ne rationes intercipiat, *Vlpian. d. l. nec ei.*

¶ Adoptant ¶ sibi & Hebræi filias, vt Mardocheus Hester filiam fratris sui, *Esther. c. 1.*

¶ Sed ¶ iuri prohibetur, ne arrogetur forma, nisi per gratiam principis, ne arrogetur, *l. mulierem, C. de adoptio. l. nam & femina, 21. eod. in P. §. femina, eod. apud Iustin.* adoptari tamen potest, *Vlpian. in tit. ex corp. iur. titul. 8.* adoptare autem non iure Romano. Et si apud Aegyptios aliter receptum fuisse constat, exemplo filie Pharaonis, quæ adoptauit Moysen in filium, *Exod. c. 1.* hanc filiam nonnulli tradunt dictam fuisse Thermitum. Refert tamen Arianus, *lib. 1. de exp. Alex.* Adamam Carie reginam adoptasse Alexandrum Magnum, neque eum filii nomen aspernatum. Vt & Neapolitani regi regina post obitum fratris Ladislai, Iacobo Borbonio Marchi comiti nupta, diffidio cum marito orto, nec liberos habes Tarraconensium regem Alphonsum primum adoptauit: hocque abdicato, postea Ludouicum Andegauensem tertium Secundi filium, *Paulus Amil. lib. 10. histor. Francor. in Carolo 6.* Græci autem in hoc Romano similes, sic enim ait Iseus Græcus, *Μηδης δε ιδεις ειν επιπρωτη ανδρα ποτασ παρθερ ανθρωπινωσ αν ετε παρ ποσ υμωσ ησ ανθρωπινωσ ανδρα, id est, a matre nullus per adoptionem alienus esse potest, neque matrem habere potest, nisi propriam sine in gentilitate maneat, sine inde migrat.*

¶ Sed ¶ nec quis plures arrogare potest, nisi ex iusta causa, vt si diues valde: non libertum alienum, non maiorem minor, vt notat Vlpianus, *l. si paterfamilias, §. fin. de adoptio.* Suum libertum potest, *l. sciendum, de rit. nupt. l. fin. de sta. homin. & in seruitute a se genitum, ita tamen vt libertus non ingenuus fiat, l. final. de adoptio. in P.* nisi natalibus restituarur, quod fieri solebat per principem, *Marc. l. de natal. restit. lib. 40. P. tit. 11.*

¶ Non ¶ potest vel arrogari absens, vel dissentiens, *Vlpian. l. neque absens, 24. §. l. post mortem, §. fin. de adoptio. Celsus l. in adoptionibus, §. eod. quauis in adoptione voluntas non admodum perpetuo exigatur, si adoptandus infans sit, Modest. l. etiam infansem, 43. de adoptio.* Sicut Octavianus Cæsar, metuens in diuidias adoptauit Lucium statim natum, & Calum fratres, filios Agrippæ & lororis suæ, vt auctor Dio Cass. *lib. 54.* ¶ Natura ¶ arrogationis illa, vt quando quis adoptatur, non tantum in potestatem transeat adoptantis, *l. 12. de adoptio. P. §. 1. eod. apud Iustin.* Vlpian. in titulo, *tit. 8. cap. 1.* sed & qui filii ei sunt, quosque in sua habet potestate, tanquam nepotes, *§. illud proprius, eo. l. si paterfamilias in prin. eo. in P. §. l. arrogato, 40. eo.* Siquidem qui non est suæ potestatis, alios in potestate sua habere non dicitur, *l. si eueniet, ad l. Iul. de adulter. in P.* Sic patet ex adoptio, adoptiui locum obtinet, *Iulian. l. ex adoptio, 17. de adoptio. in P.* Sic apud Cornelium Tacitum *lib. 17.* Galba apprehensa manu Pisonis in hunc modum locutus fertur, *Sic priuata lege curia apud pontifices, ut moris est, adoptarum, & mihi egrogium erat, in Pompei & M. Crassi subolo in penates meos adscribere.*

¶ Græci ¶ eum, qui omnino in alterius familiam transibat dixeret, teste Suida, *επιπρωτη ανδρα, id est, a familia sua abalienatum, datum eis υποδουλον.* ¶ Nam ¶ & institutum antiquum erat, vt adoptatus ab adoptante acciperet appellationem, nomen tamen eorum quæ prius gesserat aliquod aliter paulo formpatum gestaret, vt Octavianus antea adoptatus a Iulio Cæsar, dictus est Caius Iulius Cæsar Octavianus, teste Dione Cassio, *lib. 46. histor. Roman.* Neque enim per adoptionem dignitatem quis amittit pristinam, sed augetur, *l. per adoptionem, de adoptio. P.* non patria, non ius originis amittuntur, *leg. in adoptionem, in primo. Codic. eodem.* Arque

Arque iure codicis, in adoptionem extraneo datus, retinet iura patris naturalis. *l. cum in adoptis. C. de adopt. §. sed hodie, eod. apud Just.* & alia contingunt neque civilis ratio vel fictio, quod iuris sanguinis est, immutare potest, *l. iura sanguinis, de reg. ur. in P. l. ius agnationis, de pact. in P. l. eas, de cap. dim. §. si de iur. nat. c. i. sim. Quod*
 27 & in brutis relucet, siquidem id verum est, quod Theodoricus Gothorum rex Symmacho scribens ait, *Cassiod. lib. 2. variar. epist.* Perdicibus hunc esse morem, ova perditia per alterius matris damna refarcire, ut adoptione alienæ sobolis, incommoda suæ reparent orbitatis: verum nati mox ubi fiduciam habere ceperint ambulandi, in campos exeuntes cum matre, ut fuerint materna voce commoiti, ouorum suorum genitricem potius petunt, quamuis ab alia fertilius fecibus educentur. ¶ Inter ¶ Langobardos seu Iustabres olim quoque adoptandi obtinuit mos, sed paulo diuerso ritu, quam Romanis esset, nempe de tonsione capilli facta adoptati per eum, qui adoptaret, ut planum fit ex verbis Pauli Diaconi *lib. 6. de gest. Langobard. cap. 15.* que huiusmodi sunt. *Circa hæc tempora Carolus Pipini filius Francorum rex. filium suum ad Luitprandum regem Langobardorum misit, ut eius iuxta morem capillum susciperet, qui ei casarium incidens effectus pater est, multisq; regis muneribus donatum genitor remisit.*
 29 ¶ Neque ¶ enim aliquando Franci ignorarunt usum adoptionis, tunc licet ex eo, quod Titemius *lib. breuia. annal. Franc. in rege §. 2. referat,* quod Clodouei anno septimo Sigibertus rex Galliarum in Austrasia filius Dagoberti anno Domini 632. adoptauit Hildericum filium Grimaldi Maioris datus, in filium, & regni successorem. Hebrei quoque antiqui, & posteri adoptione vii sunt, ut legitur apud Iosephum *antiqu. cap. 15.* Abrahamum adoptasse sibi in filium, natum ex fratre suo Aaramo & germanum uxoris suæ Saræ. Apud Assyrios etiam adoptandi antiquissimum fuisse morem tradit Berossus, *lib. 5. de formatione eadem ferme apud Diodor. Sicul. lib. 4. Biblioth. loquens de tertio rege Babilo-*

nia Nino. Eadem tempestate Dionysius Hammonis filius, armis sumtis Regem & Camefenum regno paterno pellens, & secum Osirim retinens, in filiumque adoptans, cum a patre suo Hammonem Iouem cognominauit, ut a magistro Olympo Olympicum, eique totius Egypti regnum tradidit. Eodem anno virgo Pallas apud Tritonidem lacum infantula exposita, ab eodē Dionysio Ioue Lybico etiam cognominato adoptata in filiam fuit, quæ omnem militiam prima Lybicos decuit. Inter Grecos & receptam monet Plutarch. *in vit. Thes.* dum ait a Pandide Argem, ab Aegeo Theseum, vnde ei nomen, adoptatam. Et lex exitat Platonis, *lib. 9. de legibus.* ut qui plures liberos haberet, vno retento non habentibus alios in adoptionem daret. ¶ In ¶ Gallia tamen, inquit Mafuerius *in tit. de probation. §. item si defunctus.* filii adoptiui non succedunt adoptantibus, quod & firmat Guillelmus Benedictus *in repet. cap. Raynuius, in verb. §. uxor. nom. decis. §. num. 197.* Tiraquel. quoque *tract. de retract. gl. §. 1. qui & illis non competere ius retractus gentilitii tradit.* Quamuis ut extranei, si instituantur, possint succedere, non enim prohibitum est, *l. extraneum, de hered. instit. C. §. fin. cod. tit. apud Iustinianum.* extraneum heredem facere. Ceterum hodie non videntur iure hæc adoptionis, neque quod quis nutriet alienos liberos, erudiat, foueatque ut suos, ideo pater eorum vel illi filii dicuntur. Fuit enim & semper etiam tum, cum adoptio frequens, inter adoptatum & alumnum discrimen: si quidem adoptatum vel instituere vel exheredare, ut filium, necesse erat, & legitimam ex lege relinquere saltem, *l. si arrogator, de adoptio. in Par. in alumno,* quantumuis quis promiserit, ut filium habere, id ipsum non est necessarium, *l. si quis cum filium, de verborum obligat. in P.* Neque inhibite sunt nuptiæ, cum alumna, *l. si quis alumnam suam, 26. de nuptiis, lib. 5. C. tit. 4. §. eadem, quib. manum. non lic.* cum tamen cum adoptiua filia prohiberentur, *§. hæc adeo, de nupt. apud Iustinianum.*

DE PERSONIS SVI VEL ALIENI IVRIS, LIBER. XI.

De libertate & seruitute in genere.

CAP. I.

- 1 Continuatio libri, & quod
Vnum genus hominum omnium natura.
- 2 Hominum diuisio in liberos, seruos, ingenios, libertinos, & qui.
- 3 Libertas quid.
- 4 Seruus duplex, corporis & animi.
- 5 Vis cogit, & errare licet.
- 6 Vis quid.
- 7 Captos occidere licet, sed humanus actum, vitam conseruando eisdem.
- 8 Seruus quomodo iuris & iurisdictionis sit, eod.
- 9 Seruus quomodo contra naturam, sed non contra ius naturale.
- 10 Ius naturale quomodo dicendum immutabile.
- 11 Ius civile, & naturale esse, & quomodo.
- 12 Seruus iuris gentium, & iuris civilis quomodo.
- 13 Serui sunt, & nascuntur.
- 14 Seruus impius, qui se ob pretium venundari passus est.
- 15 Seruituti mori preponenda, & exempla eorum, qui mori elegerunt, potius quam seruire.
- 16 Libertas inasistibilis res, nihilque infelicitis seruitute.
- 17 Ius dominandi in seruos quibus rationibus probet Aristoteles.
- 18 Seruus & liberi quidam natura, quidam civili iure: & vile seruire aliquibus.
- 19 Libertatis statum non est iure prohibitum.
- 20 Libertas vera, obedire bene præcipientibus, & legibus, eodem.
- 21 Dominatio & seruitus, in liberis personis potestas dicitur. Breuis narratio tractandorum.

UPERIORIBVS ¶ libris personas, veluti nascentes, & ex prima origine, satis distingui admonimus: nunc postulat ordo, ut eadem veluti natas, per accidentia, quæ extrinsecus accidunt, perpendamus: ex quibus status illarum naturalis iure gentium, vel civilis, vel imminuitur vel impeditur. Itaque omnium hominum vna & eadem nascendi & moriendi conditio naturalis: *Sapient. 9.* ratione quoque status naturalis, vnum & idem erit genus, quod aliud nomen ab initio præcipuum nõ habebat. ¶ Quando ¶ autem cepit ille status subici, ceperunt distingui etiam ex accidente illo, aliis nominibus homines generaliter: nempe, ut qui statu suo pro nutu ut non possent, dicerentur serui: qui vero non fuerunt de sua dignitate delecti, liberi. Sic apparuit libertas ut naturalis, quia prior & antiquior, eo quod ipsi repugnare cepit: & quia quidam dehinc ex seruitute restituti sunt in libertatem, quidam autem nunquam seruerunt, facta sunt tria genera hominum, & totidem generales appellationes: aliique ingenii dicti, qui nunquam seruerunt, nec eorum parentes; alii serui, qui seruiunt alii liberi, id est, liberati, relati ad patronos: vel ad ingenios libertini, quibus oppressa per seruitutem libertas, restituta est, *Ulpianus in l. manumissiones, l. de iust. & iur. lib. 1. P. tit. 1. §. ius autem gentium de iur. nat. apud Iustinianum, lib. 1. §. 1. de libe. n. §. 1. de iur. person. Martian. in l. & seruorum, §. de stat. homin. libr. 1. P. tit. 5.* Verum libertatis nota & macula quædam inter ingenios remanet, utpote ob receptum beneficium, illis a quo acceperint, nempe patronis & eorum successoribus valde deuinctis, ut Horatius de se dixerit ideo, *lib. 3. serm. Satyr. 6.*

Quem rodunt omnes liberino patre natum.

Cognoscimus autem ex finitione libertatis, & ex eius substantia, seruitutis & libertorum conditionem, & qualis sit.

¶ Concipitur ¶ porro illa a Florentino Iuriconsulto, *l. libertas, de statu homin. libro primo, P. tit. 5.* & in iuris civilis institutionibus §. libertas, de iur. person. his verbis: *Libertas est naturalis*